

Азин болн Африкин орн-нутгудин бичачирин хург уктдж

Октябрин 1-шинд Ташкентд— Советск Узбекистана хотл баггьснд—Азин болн Африкин орн-нутгудин бичачирин хург болхмн. 1956 джилин чилгчяр Делид—Индин хотл балгьснд—Азин орн-нутгудин бичачирин негдгч хург болла. СССР-н дордин болн дунд азин республиксин элчнр тингхя, хойрдгч хургиг Советск Союзд—Ташкент балгьснд кехмн гидж селвгән келцхалә. Эн селвг таасгдла. Эн нарт делкә хоорндк хурт Африкин орн-нутгудин бичачириг бас дуудх шиидвр авдла. Эн хурт гийчнр болдж, Европин, Америкин болн Австралин бичачнр бас ирцхәхмн.

Ташкентск хург, нарт делкә хоорндк төрт, 1958 джилин нег чинртә халхнь болдж гархмн. Эн хург деер, кесг олт орн-нутгудин интеллигенцин нуурлгч отряд—бичачнр, делкән бичг болгьнд, саяд әмтнә ухан-седкл авлджах, эндрк дашкәтә төрмүдин тускар куундцхәхмн.

Эн хурт олт зүсн социаль-экономическ стройта кесг орн-нутгудин элчнр орлицхәхмн. Советск республиксин, Азин ах-дү болгч социалистическ орн-нутгуд—Китдин, Монгьглин, Корейн болн Вьетнамин, эврән тустан, хаджугьин улмә уга бәәлгән батлгьни хаалгяр, империалистическ болн капиталистическ орн-нутгудин эзнәтдж даджрлгьнас үлдсн күнд шавиг уга кехин хаалгяр йовдж йовх азиатск-африканск орн-нутгудин элчнр ирцхәхмн.

Ирсн элчнр ухан-седкльн болн хәләцнь дангьин харгьцдж ирлго чигн бәәхмн, болв цуг нарт делкән олт әмтнә цугьараннь нег седвр болн зүтклт, хурт орлчачнриг негдүлхмн, нег-негнәннь үгд багтхд дөнъ болхмн. Цуг олт әмтнә тийм седвр болн зүтклт—төвкнлт, ни-негән медлгьн, нарт делкә хоорндк әәмшг уга бәәлгьн болн иньгллгьн, нарт делкә хоорндк чинвртә бәәдл сулдлгьн.

Июнин 2—4-д Москвад, азиатск болн африканск зәрм орн-нутгудин элчнр орлцлгьта, белдврин хург болв. Энүнд Индин, Китдин, Ниилсн Арабск Республикин, СССР-н болн Япона элчнр орлцхав. Ташкентск хурт тәвгддж хагьлгдх төрмүдәр энд куундвр болв. Хурт орлчачнрин селвгәр болхла, иим чинртә төрмүд хурт тәвдж болх аргь бәәнә: Азин болн Африкин олт зүсн орн-нутгудт литературин делгрлт, Восток болн Западн—культури залгьлдан, нарт делкән чинвртә бәәдл болн терүнә бичачнрт халдаджань, бичкдүдин литературин төр болн те-

рунә сургьмдж сггч нилчнь литературт куукд улсин бгчәх зббр, Азин болн Африкин орн-нутгудт драматург делгрлгьн, радио, кино болн театр литературла залгьлдлгьн, азиатск болн африканск бичачнрин хоорндк иньглгч залгьлдаг дөнъндж шаньилгьн.

Әмтиг хамцуллгьнд, цуг нарт делкә төвкнүн бәәлгьни төлә тедниг негн метәр босхлгьнд, цуг олт-әмтни байрта джиргьлин болн кишгин төлә, бичачнрин эрдм, терүнә омгшагч үгнь ик төр хагьлдж чадхмн.

Делид болсн Азин орн-нутгудин бичачнрин негдгч хурт орлчач, туркменск бичач Кара Сейтлиев иигдж бичджәнә: „Дун гидгтн әмтиг ноолданур дуудх зөвтә, кемр олт әмтн эврәннь джиргьлин болн сулдхврин төлә боссн цагт, бичач теднә турүн зергләнд йовх зөвтә—эн ик бөдән чинртә төр, энүнә төлә бәәгьәд, уудәхд харм биш! Иим олтә төр, олт зүсн политическ хәләцтә болн иткмджтә улсиг, тер темдгтә 1956 джил, ганьг иктә Делид, негдүлдж иньглүль“.

Цецкәргч Узбекистана хотл балгьсн—нарни герлтә Ташкентд болх хурт орлчачнриг бас тийм, олт туста, чинртә төрмүд омгшахмн.

Одгә цагт Азин болн Африкин кесг орн-нутгудар: Алжирт болн Афганистанд, Бирмд болн Ганд, Индьд болн Индонезлд, Иранд болн Камерунд, Китдт болн Монгьгьлд, Нигерид болн Ниилсн Арабск Республикд, Пакистанд болн Тайландт, Тунисд болн Турцд, Цейлонд болн Японд, Южно—Африканск Союзд, хурт белдврин кәдлмш делгрдж йовна.

Белдвр нег үлү Советск Союзин дорд үзгин республиксәр гүджрмгәр делгрдж йовна. Узбекистанд, Азербайджанд, Казахстанд болн Чувашд, Азин болн Африкин орн-нутгудин бичачнрин произведеньс олт тиражтагяр барлгдджана. Мангьгдин зурачнр эврәннь сән гисн зургудан Ташкентд гәәхүлд үзүлхәр белдджәцхәнә.

Хальмг АССР-н бичачнрин Союз болн дегтр гаргьач, хургин бдрмүдт Ташкентд секлдх гәәхүлд, хальмг бичачнрин дегтрмүд илгәхмн. Республиканск газетс болн радио хургиг уктгч материалмуд бгчәцхәнә.

Хойр алдр газр—Азий болн Африк хойран олт-әмтнә нег-негнүн ббрддж иньгллгьни ачта-туста төр батлгьнд Ташкентск хург гүн чинр зүуххнь мел лавта.